

книгознавство бібліотекознавство та інформаційні технології : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2014. – Вип. 8. – С. 162–183.

10. Пономаренко Л. Формування системи бібліографічних посібників у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського / Лариса Пономаренко // Історія освітянських бібліотек України : наук. зб. / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ, 2006. – С. 75–83.

11. Сопова Т. Краєзнавство: погляд бібліотекаря / Т. Сопова // Бібліосвіт. – 2007. – № 1. – С. 10–16.

12. Сташків М. Краєзнавча діяльність : взаємозв'язок, системність, розмаїття тем і прийомів / М. Сташків // Вісн. Кн. палати. – 2006. – № 6. – С. 24–26.

13. Столбишева Г. А. По історичних містах Київської Русі. Глухів : бібліографічний покажчик літератури з питань краєзнавства до 1000-ліття заснування міста / Г. А. Столбишева // Історико-культурна спадщина Глухівщини : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., присвяч. 1000-літтю м. Глухова (27–28 жовт. 1992 р.) / Глухів. держ. пед. ін-т. – Глухів, 1992. – С. 56–61.

14. Устіннікова О. Краєзнавчих посібників багато не буває / П. Устіннікова, О. Сенько // Вісн. Кн. палати. – 2006. – № 3. – С. 10–11. – Рец. на кн.: Місто Ніжин з найдавніших часів до 1917 року : бібліогр. покажч. / авт.-упоряд. Л. В. Гранатович. – Ніжин, 2005. – 304 с.

15. Щерба Н. Н. Краеведение и библиотека: сущность, внутренние структуры и внешние связи / Н. Н. Щерба // Совет. библиотекосведение. – 1992. – № 5/6. – С. 67–76.

Knysh A. M.

Regional studies of Olexander Dovzhenko Hlukhiv national pedagogical university library as a constituent of student's youth patriotic education

The article displays the Library's developments in regional studies. Regional studies include detection, collection, preservation and advertisement of written material devoted to the history and the present time of a town, that once was the metropolis of the Cossack state.

Key words: *patriotic education, regional studies, bibliographic indexes, research, student's youth.*

УДК 027.7:021.2:[378.035:172.15]

Скаченко О. О.

завідувач сектору
Наукової бібліотеки Київського національного
університету культури і мистецтв

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ВИМОГИ СУЧАСНОСТІ

У статті висвітлюються мета та основні напрями національно-патріотичного виховання студентської молоді, що реалізуються у Науковій бібліотеці Київського національного університету культури і мистецтв.

Ключова слова: *Наукова бібліотека КНУКіМ, патріотичне виховання, благодійні акції, проекти.*

Процеси зміни політичних, соціальних і культурних пріоритетів в Україні супроводжуються пробудженням національної самосвідомості та духовного відродження. Драматичні події Революції Гідності, трагічні та героїчні вчинки учасників АТО докорінно змінили життя і думки українських громадян, змусили інакше визначити свої життєві пріоритети, бажання і прагнення. Позначилися ці події і на діяльності бібліотек вищих навчальних закладів, в яких виховання патріотизму, активної життєвої позиції молоді вийшло на одне з головних місць. Найголовнішими ознаками

особистісних змін, викликаних загрозами територіальній цілісності держави, стали прояви патріотизму та активної життєвої позиції у повсякденних вчинках молоді.

У статті висвітлено досвід роботи з національно-патріотичного виховання студентської молоді, напрями просвітницької діяльності Наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв (КНУКіМ).

Виклад основного матеріалу. Прийнята в жовтні 2015 р. «Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2015–2020 рр.» найважливішим чинником сучасного виховання молоді визначає національно-патріотичне, розглядаючи його як «багатокомпонентну та багатовекторну систему, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави» [7, с. 8].

Реформа системи вищої освіти передбачає нову стратегію розвитку бібліотек вищих навчальних закладів. Досліджуючи діяльність бібліотек як комунікаційних центрів розвитку особистості, доцент Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка А. Л. Кухаренко наголошує, що «специфіка напрямів розвитку бібліотеки вищого навчального закладу полягає в її здатності відповідати вимогам інформаційного суспільства» [6, с. 150].

Пробудження і розвиток громадянської ініціативи та волонтерського руху в КНУКіМ загалом та у книгозбірні навчального закладу є свідченням того, що молодь, співробітники і науковці закладу усвідомлюють важливість ідентифікаційних процесів, що відбуваються в державі, прагнуть стати учасниками національно-патріотичного руху, поділяючи «ідею розвитку української державності як консолідуючого чинника розвитку українського суспільства та української нації» [7, с. 8].

Саме тому просвітницька діяльність бібліотеки КНУКіМ упродовж 2014–2016 рр. полягає в проведенні різноманітних заходів та реалізації інформаційно-освітніх проектів, покликаних сприяти національно-патріотичному вихованню молоді. Враховуючи давню історію та культуру України, вимоги і стандарти вищої освіти, освітні програми навчального закладу, пріоритетними були обрані напрями виховання патріотичних почуттів, гордості за українську культуру, мистецтво.

У грудні 2014 р. співробітники Наукової бібліотеки і студенти КНУКіМ створили унікальне видання – збірку патріотичної поезії «Борись в ім'я честі», зробивши таким чином внесок у боротьбу за єдність України. Видання присвячено воїнам-героям, які виявили характер та готовність відстоювати свою гідність, творити майбутнє для себе і своїх дітей.

Збірка складається з п'яти частин, що містять поезії про Україну, воєнні події в зоні АТО, патріотизм. До неї увійшли поезії як видатних українських поетів, так і сучасних майстрів слова [2, с. 60]. Кожен вірш збірки ілюстрований ретельно підібраними фотоматеріалами і цитатами, що розкривають або підкреслюють його зміст. В оформленні видання використано патріотичні плакати серії «Солдати України», автором яких є Юрій Нерослик, арт-директор

журналу «Музеї України», на час підготовки збірки – сержант 92-ї бригади Збройних сил України. У додатках подано світлини патріотичних демотиваторів авторства Андрія Приймаченка. У книзі також вміщено постери з прислів'ями, цитатами з літературних творів, гаслами, фото із зони АТО, дитячі малюнки тощо.

Напередодні Дня пам'яті та примирення (8 травня 2015 р.) Наукова бібліотека разом із трьома факультетами КНУКіМ провела благодійний ярмарок на підтримку бійців АТО. Волонтерська акція пройшла під девізом «Зміни починаються з тебе». Гостями заходу були бійці батальйону ім. Сергія Кульчицького Національної гвардії України, 24-го окремого штурмового батальйону «Айдар», 3-го танкового батальйону «Звіробій». Для гостей підготували різноманітні заходи: святковий концерт, патріотичний флешмоб «Прагнемо миру в Україні», смаколики і сувеніри. Було встановлено «Дерево побажань» бійцям АТО, на якому всі учасники зав'язували синьо-жовті стрічки із побажаннями, надіями, сподіваннями. Всім воїнам – учасникам заходу Наукова бібліотека КНУКіМ подарувала поетичну збірку «Борись в ім'я честі» та через волонтерів передала 50 примірників цього видання на передову.

З нагоди Дня захисника України (14 жовтня 2015 р.) бібліотека та факультет культурології провели благодійну акцію «Моє ім'я – Україна». Зібрані під час обох заходів кошти передали на передову та в госпіталь через ГО «Волонтерська Сотня Доброволя».

Активно співпрацює бібліотека із волонтерами КНУКіМ – братами Володимиром і Русланом Кошовенками, передаючи на передову засоби особистої гігієни, харчі, книжки, солодощі. Володимир і Руслан відвезли один примірник збірки патріотичної поезії «Борись в ім'я честі» воякам батальйону ім. С. Кульчицького та передали прохання укладача видання вибрати вірш до вподоби та залишити біля нього автограф на згадку. Тепер у Науковій бібліотеці КНУКіМ зберігається унікальна добірка автографів з передової. Переглянути її можна в секторі методичної роботи.

З метою інформування громадськості про згадану збірку поезії бібліотека спільно із студентами кафедри книгознавства і бібліотекознавства університету підготувала буктрейлер «Борись в ім'я честі» (автор – Оксана Бережна). Це повноцінний, інформаційно насичений патріотичний відеоролик, в якому вдало поєднано унікальні фотоматеріали та музичний звукоряд. Перегляд буктрейлеру можливий у сервісі YouTube [1].

До Дня визволення України (28 жовтня 2015 р.) сектор методичної роботи бібліотеки ініціював і провів акцію «Посадимо квіти на Поле пам'яті України», під час якої вшановували пам'ять про родичів, загиблих у Другій світовій війні. Учасники акції – студенти та співробітники бібліотеки – розповіли про дідів і прадідів, які брали участь у бойових діях, надіслали фотографії із сімейних альбомів та фото документів-похоронок, отриманих з війни. Результатом акції стали персональні маки кожного воїна, висаджені на сайті «Поле пам'яті» Українського інституту національної пам'яті. Зібрані матеріали систематизовано в презентації PowerPoint «Кожна квітка – це чиясь доля...». Ознайомитися з нею можна на сайті бібліотеки [4].

Здійснюючи національно-патріотичне виховання молоді, бібліотека впроваджує інноваційні форми роботи, тісно співпрацюючи із кафедрами і факультетами навчального закладу. На початку 2014 р. широкій громадськості було презентовано інноваційно-освітній проект «Скарби нації», метою якого є популяризація елементів нематеріальної культурної спадщини України як унікальних культурних та мистецьких маркерів української держави.

Україна приєдналася до «Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО» у 2008 р. У ст. 2 Конвенції зазначається, що нематеріальна культурна спадщина – це культурно-духовні особливості, які вирізняють один етнос від іншого, формуючи його національну ідею. Відповідно до завдань Конвенції кожна держава «повинна бути зацікавлена не тільки у збереженні елементів прояву нематеріальної культури, що формують її самобутність, а й у підвищенні обізнаності та поширенні інформації про них серед світового співтовариства» [5].

Зважаючи на рекомендації Конвенції та враховуючи наявність у структурі КНУКіМ мистецьких кафедр, у рамках проекту реалізуються такі завдання:

- виховання патріотизму, зацікавленості у вивченні та збереженні української культурної спадщини;
- підвищення культурної самоосвіти студентства;
- відкриття в Науковій бібліотеці навчального закладу галереї мистецтв, де експонуватимуться вироби майстрів петриківського розпису, косівської та опішнянської кераміки тощо [3].

До головних передумов, що сприяли розробці проекту саме в освітньому просторі вищого навчального закладу, крім актуальності дослідження нематеріальної культурної спадщини України та широкої цільової аудиторії, необхідно віднести такі:

- розуміння місії бібліотеки як провідного чинника в системі опанування, збереження, трансляції та розвитку українських традицій і культурних цінностей;
- прагнення допомогти користувачам у виборі пріоритетності їхніх ціннісних культурних та життєвих орієнтацій.

Найбільш продуктивно співпраця у рамках проекту відбувається зі студентами і викладачами кафедр музеєзнавства і пам'яткознавства, міжнародного туризму, народної художньої творчості і фольклору, бібліотекознавства і книгознавства. Для першокурсників кафедри музеєзнавства та пам'яткознавства в межах навчальної дисципліни «Вступ до фаху» організовано практичне заняття, під час якого демонструвалися перші експонати «Галереї мистецтв», що ознайомили студентів із виробами сучасних майстрів косівської мальованої кераміки: Марії Гринюк, Іванни Ділети-Козак, Валентини Джуранюк, Михайла Сусака, Уляни Шкром'юк.

Заходи, проведені в рамках проекту «Скарби нації» упродовж 2014–2016 рр., допомогли розширити діапазон практичної складової ознайомлення з етнотуристичними ресурсами України та стали складовими освітніми компонентами у викладанні авторської навчальної дисципліни «Український

етнічний туризм» (розробник курсу – доцент кафедри А. Гаврилюк). Метою курсу є виховання у студентської молоді почуття патріотизму, національної свідомості, національної гідності, громадянської позиції, сприяння використанню ресурсів українського етнічного туризму для розвитку внутрішнього туризму та вітчизняної туристичної індустрії.

Упродовж жовтня 2015 р. для студентів 1–2 курсів напряму підготовки «Туризм» у рамках проекту проведено три заходи: лекцію на тему «Народні промисли в Україні та унікальні осередки їх поширення і популяризації», відвідання виставки «Символи косівської кераміки» у Національному історико-культурному заповіднику «Києво-Печерська лавра», зустріч із автентичним носієм етнічної української культури, народним майстром-гончарем із Косова М. Сусаком.

Наприкінці 2015 р. в читальній залі бібліотеки відбувся майстер-клас із виготовлення ляльки-мотанки, який провела майстриня із Черкащини В. Мірошник. Його учасниками стали студенти, викладачі кафедри міжнародного туризму, співробітники бібліотеки. Більш як 55 учасників заходу мали змогу засвоїти елементарні основи виготовлення ляльок-мотанок, дізнатися про їх сакральні коди. Проводячи захід, майстриня особливу увагу приділила лялькам, присвяченим Материнству, Матері – Берегині Роду та лялькам, об'єднаним у серію «Україна»: «Квітуча», «Хлібосольна», «Благословенна».

Для студентів 1 і 4 курсів Факультету готельно-ресторанного і туристичного бізнесу КНУКіМ з освітньо-професійного циклу дисципліни «Організація туризму: Туроперейтинг» (викладач Т. Ткаченко, кандидат географічних наук, доцент) та у рамках проекту «Скарби нації» у березні 2016 р. відбулась показова національно-туристично-мистецька зустріч із петриківською художницею Т. Гарькавою – заслуженим майстром народної творчості України, доцентом кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Дніпропетровського національного університету ім. Олеса Гончара.

27 вересня 2016 р. відбулася презентація проекту «Скарби нації» на першому засіданні клубу «Етносвітлиця», спільному творчому об'єднанні кафедри бандури та фольклору КНУКіМ та відділу патріотичного виховання і краєзнавчої роботи Київського міського будинку вчителя.

Проведення заходів засвідчило, що такі зустрічі студентства із носіями самотнього народного мистецтва привертають увагу до української історії, народно-декоративного мистецтва, виховують почуття гордості, патріотизму, викликають повагу до національних традицій.

Висновки. Наукова бібліотека КНУКіМ цілеспрямовано працює над реалізацією завдань, поставлених у Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2015–2020 рр., запроваджує та втілює в життя інноваційні проекти, проводить освітні, просвітницькі заходи, майстер-класи. Проведені благодійні акції, волонтерська допомога воїнам АТО, пошук матеріалів про учасників Другої світової війни, створення видань і мультимедійної продукції патріотичного характеру за безпосередньої участі

студентів навчального закладу свідчать про усвідомлення бібліотекарями важливості та необхідності подальшої роботи, спрямованої на патріотичне виховання молоді.

Реалізуючи інноваційно-освітній проект «Скарби нації», Наукова бібліотека КНУКіМ:

- створює інформаційну та джерельну базу для дослідження нематеріальної культурної спадщини України,
- виховує патріотичні почуття, що відповідають викликам сучасного життя у ставленні до культури, традицій, звичаїв українського народу,
- безпосередньо впливає на формування нового мислення і погляду студентської молоді на зміни всередині суспільства, ідентифікаційні процеси, готовність до змін.

Список використаних джерел

1. Борись в ім'я честі [Електронний ресурс] : зб. патріот. поезій / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка // YouTube.ua. – Електрон. дані. – Київ, 2015. – Режим доступу: www.youtube.com/watch?v=MWUB3K6NBwA (дата звернення: 26.09.2016). – Назва з екрана.
2. Воїнам АТО присвячується... // Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв. Літопис подій, 2014 рік : дайджест / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка. – Київ, 2015. – С. 60.
3. Інноваційний проект «Скарби нації» [Електронний ресурс] : презентація PowerPoint / авт.-уклад. О. О. Скаченко // Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв : [офіц. сайт]. – Текст. і граф. дані. – Київ, 2014. – Режим доступу: <http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2014/04/SKARBI-NATSIYI.ppt> (дата звернення: 26.09.2016). – Назва з екрана.
4. «Кожна квітка – це чиясь доля...» [Електронний ресурс] : презентація PowerPoint / авт.-уклад. О. О. Скаченко // Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв : [офіц. сайт]. – Текст. і граф. дані. – Київ, 2015. – Режим доступу: http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/POLE_PAMYATI.pdf (дата звернення: 26.09.2016). – Назва з екрана.
5. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО [Електронний ресурс] : дата підписання: 17.10.2003, дата приєднання України: 06.03.2008, дата набрання чинності для України: 27.08.2008 // Законодавство України / Верхов. Рада України. – Текст. дані. – Київ, 2008. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_d69 (дата звернення: 26.09.2016). – Назва з екрана.
6. Кухаренко А. Л. Бібліотека ВНЗ як соціально-комунікаційний центр творчого розвитку і самореалізації особистості / А. Л. Кухаренко // Вісн. Харків. держ. акад. культури : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури. – Харків, 2014. – Вип. 43. – С. 150–157.
7. Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2015–2020 роки : указ Президента України від 13 жовт. 2015 р. № 580/2015 // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 83. – С. 7–14.

Skachenko O. O.

National and patriotic education of the student youth: ap-today demands

The article highlights the main directions of youth national and patriotic education, implemented in the Scientific Library of Kyiv National University of Culture and Arts.

Key words: *Scientific Library of KNUKA, patriotic education, charity events and projects.*